Lempäälä - Pirkkala
Valtatie 3:n parannushankkeen vaihtoehtoisten linjausten VE1 ja VE3 arkeologinen täydennysinventointi 2020

v.2

Juuso Koskinen

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Ramboll

Sisältö

Perustiedot **2**
Inventointi **3**
Tulos **4**
Vanhat kartat **5**
Kuvia maastosta **6**
Lähteet **6**

Kansikuva: Suunnitellun tielinjan VE 3 maastoa Keskisenjärven pohjoispuolella.

Perustiedot

Alue: Valtatie 3:n parantamishankkeen vuonna 2020 tulleet uudet suunnitellut linjavaihtoehdot Lempäälässä ja Pirkkalassa.

Tarkoitus: Selvittää sijaitseeko suunnitelluilla tielinjoilla muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavia arkeologisia jäännöksiä.

Työaika: Maastotyö 11.9. 2020.

Kustantaja: Ramboll

Tutkimukset: Koskinen, Sepänmaa & Jussila 2019, inventointi. Poutiainen, Sepänmaa & Jussila 2018, inventointi.

Tekijät: Juuso Koskinen

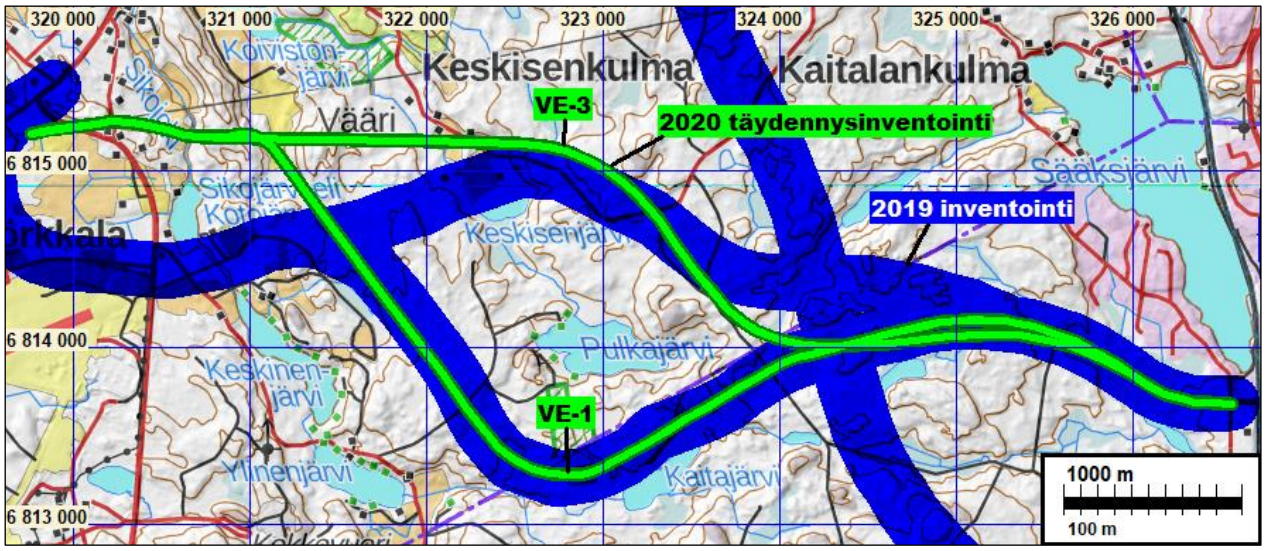
Tulokset: Tutkittujen linjavaihtoehtojen kohdilta tai läheisyydestä ei löytynyt ennestään tuntemattomia arkeologisia jäännöksiä. Aiemmassa tutkimuksessa löydetty Koiviston rajamerkki (mj-tunnus 1000034338) sijaitsee VE 1:n ja VE 3:n länsipäässä.

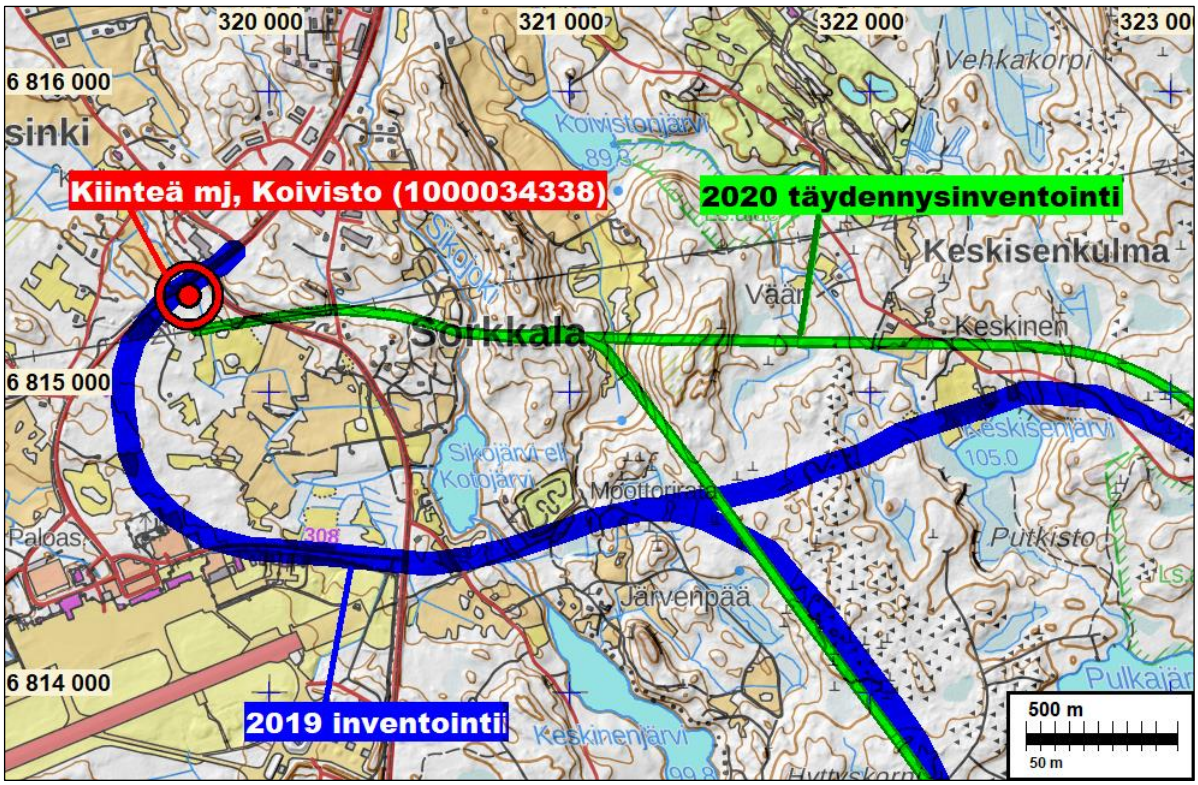
Inventoidut tielinjat vihreällä.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN ja N2000 järjestelmissä. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 9/2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 9/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: J. Koskinen

Inventointi

Ennestään tutkitut tielinjaukset sinisellä ja tämän inventoinnin tielinjaukset vihreällä. Suurin osa tämän tutkimuksen tielinjojen alueista on inventoitu jo vuonna 2019.

Ennestään tutkimatonta tielinjausten maastoa Keskisenjärven ja Sorkkalan välillä.

Ramboll tilasi Mikroliitti Oy:ltä Valtatie 3:n parannussuunnitelmien uusien linjausten, 2-kehätie VE 1:n ja 2-kehätie VE 3:n, arkeologisen täydennysinventoinnin ympäristövaikutusten arviointia varten. Lempäälän ja Pirkkalan alueille sijoittuvan parannushankkeen suunnitellut tielinjaukset on pääosin inventoitu vuonna 2019 (Koskinen et al., ks. myös Gustavsson 2015, Jussila 2017, Poutiainen et al. 2018a; 2018b ja Jussila 2008). Vuonna 2020 tulleet uudet tielinjausvaihtoehdot kulkevat suurimmaksi osaksi vuoden 2019 linjausten kohdilla. Ennestään tutkimatonta osuutta jää yhteensä noin 3,5 km Pirkkalaan, Keskisenjärven ja Sorkkalan väliselle alueelle, joka tutkittiin tässä täydennysinventoinnissa. Uudet tielinjaukset kulkevat metsäisellä ja mäkisellä alueella, jonka maaperä on savista ja myös louhikkoista. Keskisenjärven luoteispuolella ja Sikojärven

pohjoispuolella on peltoa sekä vesistöjen pienet lasku-uomat. Sikojärven koillispuolella on golfkenttä. Tutkimusalueen vesistöhistoria on käsitelty aikaisemman inventoinnin raportissa (Koskinen et al. 2019).

Maastotyön valmistelussa tutkimusalueen ilmalaserkeilaukseen perustuvasta maastomallista etsittiin muinaisjäännöksiin viittaavia muotopoikkeamia, kuten esimerkiksi muinaisrantamuotoja ja vanhan ihmistoiminnan jäljiltä vaikuttavia painanteita, kuoppia ja muita rakennemuotoja. Sellaisia ei näkynyt tutkittavilla alueilla. Aluetta kuvaavat, vuosien 1768 ja 1777 isojakokartat tarkistettiin historiallisen ajan muinaisjäännöksiin viittaavien asutus-, tie-, raja- ja rakennusmerkintöjen varalta. Kylienvälisiä rajalinjoja kulkee muutamissa kohdin tielinjojen yli, ja sellaisilta saatetaan joskus löytää muinaisjäännöksiksi määriteltäviä, vanhoja rajamerkkejä.

Inventoinnin maastotyön teki Juuso Koskinen tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa 11.9.2020. Maastossa tutkittiin tielinjojen alueita enimmillään noin 300 m etäisyydellä suunnittelulinjan keskipisteestä. Niin laajalti siksi, että linjaukset olivat vielä alustavia. Maastossa kierrettiin katsomassa isojakokartoilta paikannettuja vanhoja kylärajoja rajamerkkien varalta, mutta sellaisia ei löytynyt.

Keskisenjärven lasku-uoman maastoa sekä Sikojoen vartta tutkittiin koepistoja kaivamalla mm. pyyntiin ja pyyntikulttuureihin - nuorakeramiikkaa unohtamatta - liittyvien muinaisjäännösten varalta. Keskisenjärven lasku-uoman ympäristö oli käytöstä poistunutta ja metsittynyttä peltomaata, jonka humuskerros oli huonosti muodostunut. Asuinpaikkalöytöjä olisi todennäköisesti näkynyt maan pinnalla, jos sellaisia olisi alueella ollut. Keskisenjärven lasku-uoman eikä Sikojoen varsista löydetty muinaisjäännöksiä. Kaikissa koepistoissa havaittiin vain nykyaikaisia muokkauskerroksia ja luontaista savimaata.

Vuonna 2018 löytynyttä Koiviston rajamerkkiä (mj-tunnus 1000034338) ei tarkistettu maastossa.

Tulos

Tässä täydennysinventoinnissa ei löydetty ennestään tuntemattomia arkeologisia jäännöksiä. Tielinjojen kohdalla tai välittömässä läheisyydessä sijaitsee yksi *kiinteä muinaisjäännös,* joka on löytynyt aikaisemmassa tutkimuksessa (Poutiainen et al. 2018a):

Kohde 1, Pirkkala Koivisto, rajamerkki, (mj-tunnus 1000034338).

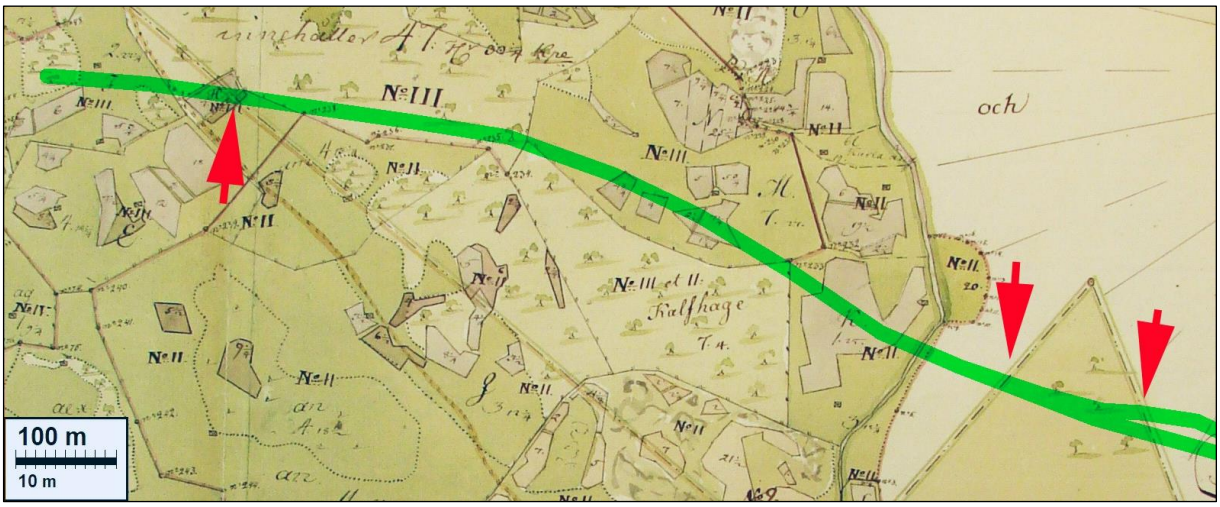

Täydennysinventoinnissa tutkitut tielinjat vihreällä.

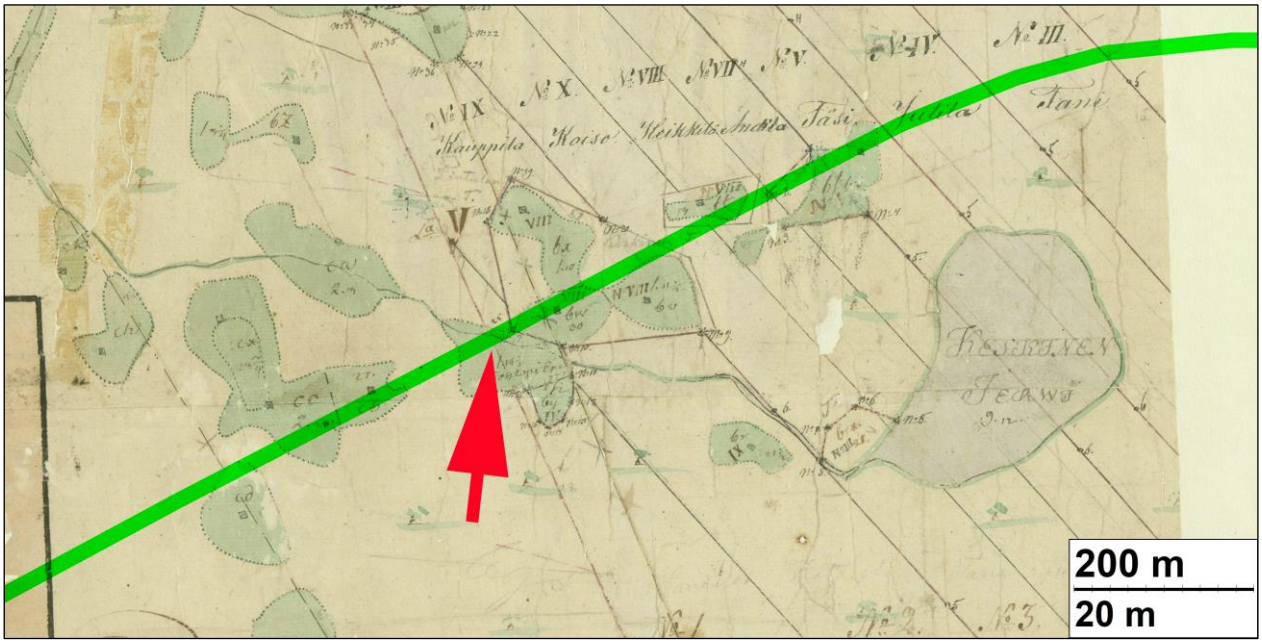
6.10.2020

Juuso Koskinen,
Mikroliitti Oy

Vanhoja karttoja

Vihreällä VE 1:n ja 3 päällekkäiset länsipäät vuoden 1768 isojakokartan päälle piirrettynä. Punaiset nuolet osoittavat kylärajoja, jotka tie ylittää – ne ovat potentiaalisia kohtia vanhoille rajamerkeille.

VE 3:n tutkitun osuuden itäpuolisko Keskisenjärven ympäristöä kuvaavalla isojakokartalla. Kartta on vuodelta 1777. Merkinnät samoin kuin edellisessä kartassa.

Maastossa ei näillä rajanylityskohdilla havaittu mitään rajamerkkiin viittaavaa

Kuvia maastosta

Vasemmalla: Tielinjan maastoa Keskisenjärven pohjoispuolella.
Oikealla: Keskisenjärven lasku-uoman penkkaa.

Keskisenjärven lasku-uoman maastoa.

Sikojoen uoman maastoa.

Lähteet

Gustavsson, E. 2015. Pirkkalan Toivion osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2015. Pirkanmaan maakuntamuseo.

Hall, D. 1768. Förrä delen af Chartan öfwer Sikojervi och Sorkala byars ägor belägna i Birkala sockn, öfre Satakunda Härad och Björneborgs Län.

Jussila, T. 2017. Lempäälä Sääksjärvi Muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy.

Jussila, T. 2008. Pirkkala Kylätonttiselvitys. Pirkkalan vanhojen kylätonttien muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy.

Koskinen, J., Sepänmaa, T. & Jussila, T. 2019. Lempäälä - Pirkkala Valtatie 3:n parannushankkeen arkeologinen inventointi 2019. Tutkimuskertomus, Mikroliitti Oy.

Poutiainen, H., Sepänmaa, T. & Jussila, T. 2018a. Pirkkala Koiviston asemakaavan laajennuksen (nro 249) muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy.

Poutiainen, H., Sepänmaa, T. & Jussila, T. 2018b. Pirkkala Vähävaitin asemakaavan laajennuksen (nro 244) muinaisjäännösinventointi 2018. Mikroliitti Oy.

Tuntematon. 1777. Separat förrättningskarta, kartdel b, storskifte, Haikka, Kataisto, Naistenmatka osv byar.